

Tasarım Tescil Sisteminde Yenilik Kriterinin Uygulanışına Dair Tespitler

Bilim ve teknolojiadaki sürdürülebilir üretkenliğin altında yatan sebeplerden biri de bilime, teknolojiye, sanayiye katkı sağlayan kişilerin haklarının korunmasıdır. Hakları düzenleyen yasalar toplum- sal menfaat ile kişisel menfaat arasındaki dengeyi optimum düzeyde belirlemeye çalışırlar. Dengeyi sağlayabilmek adına Kanun Koyucu, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nda (SMK) tasarım hakkının konusunu tanımlarken, aynı zamanda koruma kapsamını, hakkın sınırlandırıldığı durumları, hakkın ihlaline dair hukuki yaptırımları da kaleme almıştır.

Tescil, sahibine tasarımı kullanma hakkını verirken aynı zamanda üçüncü kişilerin bu tasarımı üretmelerini, satmalarını hatta sözleşmeye konu etmelerini engellemektedir. Tescilin güçlü yaptırımlarının uygulanabilmesi için tasarımın sahip olması gereken ilk nitelik görünümün yeni¹ olmasıdır. Aksi takdirde var olan tasarımın yeniden tescili, tescil sahibine hukuka uygun olmayan menfaatler sağlar ki bu durum kaosa sebep olur.

Yenilik; değişiklik, var olanının dışına çıkmaktır. SMK'ye göre yenilik; tasarımın varsa rüçhan tarihi, yoksa başvuru tarihinden önce dünyanın herhangi bir yerinde kamuya sunulmamış olmasıdır. Tescili talep edilen tasarımla, küçük ayrıntılarda farklılık gösteren bir tasarım kamuya sunulmuş ise tasarım yeni olarak kabul edilmemekte ve tescil talebi Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT) tarafın- dan reddedilmektedir. SMK veya ilgili Yönetmelik'te küçük ayrıntılarda farklılığın ne olduğu belirtilmemiştir. Tescil hakkında bilgi sunan Tasarım Kılavuzunda küçük ayrıntı; *"Yenilik tanımındaki küçük ayrıntının sınırları, somut olaya göre farklılık göstermektedir. Aynı tasarımlardaki renk veya malzeme gibi farklılıklar, çoğu zaman tek başına bir ürünü farklılaştırmada yeterli olmadığından küçük ayrıntı olarak nitelendirilir. Zira bu özellikler, tasarımın görünüm özellikleri açısından aslı unsuru oluşturmamakta ve istisnâ bazı durumlar haricinde tasarımın kimliğini etkilememektedir. Bu kapsamda, tasarımın birebir aynı olduğu durumlarda sadece renk, malzeme veya boyutsal farklılıklarla ilgili başvuru sahiplerinin, ek tasarım başvurusu yapması tavsiye edilmemektedir."*² şeklinde açıklanmıştır.

Küçük ayrıntıdaki farklılık; sonraki tasarımın kimliğine etki etmeyen tasarımın bütünü içerisinde sönük kalan ufak değişikliklerde kalan farklılıklardır. Korumanın ilk adımı olan tescil aşamasında var olan farklılığın küçük ayrıntı mı, yoksa yeniliği açacak bir ayrıntı mı olduğunun tespiti çok önemlidir.

Aşağıda örnekleri sunulan tasarımlar incelendiğinde; Örnek 1-' de yer alan tasarımlar arasındaki farklılığın küçük ayrıntıda kaldığı, Örnek 2-' de ise küçük ayrıntı eşliğinin aşıldığı düşünülmektedir.

---

1 İkinci nitelik ise tasarımın ayırt edici niteliğe sahip olmasıdır. (SMK madde 56)

2 TÜRKPATENT tarafından yayınlanan 2021 yılı Tasarım Kılavuzu. Sayfa 11.

Örnek 1

Önceki Tasarım

Sonraki Tasarım

Açıklama: Önceki tasarım ile sonraki tasarım arasında zemin renk farklılığı bulunmaktadır. Söz konusu fark ufak detayda kalan farklılıktır.

Örnek 2

Sonraki tasarım

Önceki tasarım

Açıklama: Önceki tasarım ile sonraki tasarım arasında; hazne (Hazne, sonraki tasarımda oval formda tasarlanırken önceki tasarımda ön kısım yuvarlak arkaya doğru gidildikçe dikdörtgen form şeklinde yapılanmaktadır.), desen (Önceki tasarımda desenler farklı boyutlara sahip ve zemine dağınık yerleştirilmiş iken, sonraki tasarımda desenler aynı formda ve sıralı düzgün konumlanmıştır.), ayak koyma yükseklik farklılığı (Ayakların basıldığı alan sonraki tasarımda düzlemden yukarıda konumlanmış iken önceki tasarımda ayak kısmı zeminle aynı düzlemededir.) bulunmaktadır.

Belirtilen farklılıklar ufak ayrıntıda kalmayan farklılıklardır. Bu sebeple tasarımlar arasında aynı olmama durumu vuku bulunduğu için sonraki tasarım yeni kabul edilmeyerek yayına çıkarılmaması kanaatimizce yasa ile uyarlı olmamıştır.

Yenilik incelemesi yapan ofislerin yenilik kıyas eşliğini aşmaması gerekir. Tasarımlar arasında fark(lar) ilk bakışta görülebiliyorsa sonraki tasarım yenidir.

Yenilik Araştırması

Tasarımların korunmasına dair usul ve esasları içeren 1995 tarihli Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) yerini, 10 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren Sınai Mülkiyet Kanunu'nun Üçüncü Kitap hükümlerine bırakmıştır. Kanunla getirilen yeniliklerden en önemlisi TÜRKPATENT'in tescil öncesinde yenilik incelemesi yapmasıdır.

TÜRKPATENT yenilik incelemesi yaparken, görselleri eşleştiren özel bir bilgisayar programı

kullanmamaktadır. Yoğunlukla internet tabanlı elektronik veri havuzlarında (Google, Yandex, Sosyal Medya) fotoğraf/görüntü ve anahtar kelimeler kullanarak araştırma yapmaktadır. Araştırma sonrası "Tasarım Araştırma ve İnceleme Raporu" düzenlenmektedir. Raporda araştırma sonrası bulunan tasarıma, yayın tarihine ve yayımlandığı internet alan adına yer verilmektedir. Araştırma esnasında tespit edilen tasarım, başvuru tarihinden (veya rüçhan tarihinden) önceki 12 ay içinde tasarımcı, halefi veya bu kişilerin izni ile üçüncü bir kişi tarafından yahut da belirtilen kişilerle olan ilişkinin kötüye kullanımı sonucu kamuya sunulmuşsa, bu sunum yeniliği etkilememektedir.

Dünya çapındaki yenilik kriteri sebebiyle araştırma yapılacak alanının uçsuz bucaksız oluşu, TÜRKPATENT'in kendi veri tabanını etkin kullanamaması, elektronik ortamda elde edilen delillerin hukuki geçerliliği (elektronik ortamda tespit edilen yeniliği kırıci dokümanın elektronik ortama ne zaman konulduğunun tarih olarak tam tespitindeki çekinceler), çizim şeklinde sunulan görsel anlatımların elektronik veri tabanlarında kolay tespit edilememesi, yenilik araştırmasında karşılaşılan zorluklardır.

Tasarım koruması "Görünüm koruması" olduğu için yenilik araştırmasında ürün farklılığı önemli değildir.

Açıklama: Görünümün kullanım alanının farklı olması görünümü yeni kılmadığı için kırmızı oyuncakın varlığı, çikolata görünümünün tesciline yenilik kriteri nedeniyle engel teşkil etmektedir.

Yenilik araştırmasında tescili istenen tasarımla başvurudan önce var olan tasarım bir bütün olarak ele alınır. Tasarım daha önceden var olan unsurların birleşmesinden meydana gelebilir. Tescil işleminin gerçekleşebilmesi için tasarımın bir bütün olarak aynısının yine bir bütün olarak başvuru tarihinden önce kamuya sunulmaması gerekir.

Bileşik ürün parça tasarımının yenilik incelemesine tabii olabilmesi için öncelikle bileşik ürün parçasının normal kullanım³ esnasında son kullanıcı tarafından görülebilmesi gerekmektedir. **Avrupa Birliği (Birlik) Tasarım Tescil uygulamasından farklı olarak tescil aşamasında TÜRKPATENT öncelikle, bileşik ürün parça tasarımının normal kullanımda görünür olup olmadığını tespit ettikten sonra yenilik incelemesi yapmaktadır.** Ancak yenilik incelemesinde teknik zorunluluk veya tasarımcının se- çenek özgürlüğü dikkate alınmamaktadır.

Yenilik incelemesi açısından Türk Mevzuatı ile 6/2002 sayılı Birlik Mevzuatı arasındaki diğer bir fark, kamuya sunma alanının Türk mevzuatına nazaran daha dar olmasıdır. Kamuya sunmanın neler olduğunu açıklayan Tüzük madde 7⁴ Türk Mevzuatından farklılık içermektedir. Yenilik kıstasının ölçütü, SMK'de yüksek tutulmuştur. SMK'de dünyada yenilik aranırken, Birlik mevzuatında ilgili sektördeki uzman çevrenin iş hayatı esnasında ulaşamayacağı dokümanlar yenilik (ve aynı zamanda ayırt edici nitelik) değerlendirmesinde dikkate alınmamaktadır. Birlik tasarım mevzuatı tescil aşamasında inceleme yapmayarak ve yenilik inceleme alanını SMK'ye göre daha dar tutarak farklılık yaratmaktadır.

*Tasarım Danışmanı, Marka Vekili, E. TÜRKPATENT Tasarım Tescil Uzmanı, Ankara Patent Bürosu, muazzez.kilic@ankarapatent.com

3 Normal kullanım; bakım, servis veya onarım işleri hariç olmak üzere, **birleşik ürünün** son kullanıcı tarafından kullanımı ifade eder. SMK madde 56/3

4 **Tüzük madde 7:** For the purpose of applying Articles 5 and 6, a design shall be deemed to have been made available to the public if it has been published following registration or otherwise, or exhibited, used in trade or otherwise disclosed, before the date referred to in Articles 5(1)(a) and 6(1)(a) or in Articles 5(1)(b) and 6(1)(b), as the case may be, except where these events could not reasonably have become known in the normal course of business to the circles specialised in the sector concerned, operating within the Community. The design shall not, however, be deemed to have been made available to the public for the sole reason that it has been disclosed to a third person under explicit

or implicit conditions of confidentiality.